

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izdaja vsak teden. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani po UJU plačajo list a članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 3112.

RESOLUCIJA

X. pokrajinske skupščine UJU poverjeništva Ljubljana.

Učiteljstvo, zbrano dne 20. julija 1930. na skupščini Udruženja jugoslovenskega učiteljstva — poverjeništvo Ljubljana v Novem mestu, enodušno manifestira za udržitvev jugoslovenske misli v smeri edinstva naroda in države potom šole in javnega dela učiteljstva.

Odobravajoč vladni manifest od 1. julija t. l. s principom en narod — ena država, hoče zastaviti vse svoje moralne in intelektualne sile za doseg tega cilja.

Da bi se pa moglo popolnoma posvetiti svojemu težavnemu delu v šoli in zunaj nje za blagor domovine in naroda je nujno potrebno, da se mu uredi njegov materialni položaj in prosi kraljevsko vlado, naj takoj reši to žgoče vprašanje s čimer ne bo koristila le učiteljskemu stanu, marveč v mnogo večji meri tudi narodu in domovini.

Centrala UJU v Beogradu naj ob vsaki dani priliki, a še prav posebno ob letošnjem jubilejnim kongresu poudarja neobhodno potrebo hitre rešitve našega materialnega vprašanja in naj ob tem kongresu prosi za avdijenco pri g. ministrskem predsedniku in g. ministru prosvete, katerima naj predloži naše aktivno delovanje v pravcu vladnega manifesta ter ju naprosi, da pospešita ureditev naših prejemkov. Centrala naj tudi skuša doseči, da bodo njeni zastopniki mogli v posebni avdijenci pri Nj. Veličanstvu kralju raztomati naš težavni gnotni položaj. Na merodajnih mestih naj centrala poudari zlasti sledeče:

1. Z zakonom o narodnih šolah se učiteljstvo materialni položaj ni izboljšal, temveč se mu je celo poslabšal s tem, da so se dosednji prejemki šolskim upraviteljem znižali, ostalemu učiteljstvu pa je bila ukinjena državna stanarina, dočim mu z zakonom določena občinska stanarina v pretežnih krajih še do danes ni bila izplačana.

Ker je z zakonom ustvarjen položaj, ki ga ni mogoče izpremeniti, apeliramo na merodajne činitelje občinskih uprav — uvidevši pri tem težak položaj občin in priznavajoč ga — naj nam ne otežkočajo že itak dovolj težkega položaja, marveč čimprej izvedejo zakonite določbe.

2. Kot nujno potrebno smatramo, da izide pravilnik k zakonu o narodnih šolah, da nam bo izvajanje zakona potom šole in prosvetnih ustanov v katerih sodelujemo v blagor naroda in države, omogočeno.

S pravilnikom pričakujemo ureditve vprašanja upraviteljskih doklad od enorazrednice dalje, do katerih smo imeli po dosedanjih šolskih zakonih pravico, pričakujemo pa tudi ugodne rešitve vprašanja učiteljskih stanarin in kuriva.

3. Glavni up pa stavi učiteljstvo na revizijo uradniškega zakona, katerega donošenje smatra za nujno potrebno že z ozirom na dejstvo, da je bil materialni položaj izboljšal že vsem strokam I. kategorije in domalega vsem strokam tudi II. kategorije, katerih dobrin pa ono še ni deležno.

Od novega uradniškega zakona pričakujemo predvsem sledeče:

1. Prejemki učiteljstva naj se zvišajo in izenačijo s poviški plač ostalemu državnemu uradništvu.

2. Napredovanje v plačah bodi avtomatično in tako, da tudi učiteljstvo doseže I. a grupo, ki je uvedena pri vseh strokah II. kategorije, katerim je bilo materialno stanje že izboljšano. Najvišja grupa bodi glede prejemkov izenačena v razmerju II. kat. do 5. grupe I. kategorije uradniškega zakona.

3. Z državnimi uradniki poročene učiteljice naj se glede prejemkov izenačijo z onimi neporočenimi učiteljicami.

4. Službena doba naj se za učiteljstvo zniža na 32 let kot je bilo to po zakonu iz leta 1904. in po dopolnilnem šolskem zakonu iz leta 1919.

Ob tej priliki se učiteljstvo obrača do merodajnih činiteljev, posebno še do predstavnikov prosvetnih ustanov in društev, pri katerih sodeluje, da podpro te naše težnje in zahteve in nam tako omogoči, da se moremo v polni meri posvetiti tudi prosvetnemu delu v narodu, katero zahteva od nas tudi mnogo materialnih žrtv.

V Novem mestu, dne 20. julija 1930.

Potek X. pokrajinske skupščine UJU, poverjeništva Ljubljana.

V prijazni dolenski metropoli, kjer je zborovalo pred 2 desetletji tedaj še strankarsko razcepljeno slovensko učiteljstvo, se je ob temnozeleni Krki letos vnovič zbralo, toda zdaj stanovsko enotno organizirano, na svoji jubilejni skupščini.

Novo mesto — rimski Neostadium, ki so ga že v III. stoletju po Kr. zaman napadali Goti in ga je razrušil silni Atila, je vnovič pozidal avstrijski vojvoda Rudolf IV. in mu podelil s posebnim pismom mestne pravice leta 1365. Od tedaj izvira ime Rudolfovo (Rudolfswert). Posebno v XV. in XVI. stoletju je mesto preživljalo hude čase. Napadali so ga Turki, večkrat je pogorelo, njegovo prebivalstvo je decimiral kuga. Slovela pa je njegova okolica že tedaj po dobrem vinu in zlahtnem sadju. Danes je ta del naše banovine — dasi pravi biser naravnih krasot — malo znan.

V ta raj naše zemlje je pohitel te dni učiteljstvo in bilo zadovoljno, da si je izbralo baš Novo mesto za začasni sedež svojega vsakoletnega parlamenta. Sprejem, ki ga je bilo deležno, simpatije in pozornost, s katero so spremljali meščani naše delo, z zastavami okrašena poslopja, nemala požrtvovalnost naših stanovskih tovarišev (tovarišic), ki so se potrudili, da so goste zadovoljili v vsakem oziru, vse to je dvignilo ugled skupščine same in stanu, a udeleženci so z nje odnesli domov najprijetnejše utise. Slovensko učiteljstvo ne išče vnanjega pompa, ne zahteva zase ničesar — ker mu je vse to tuje, je pa hvaležno za spontane izraze priznavanja svojega ugleda, ker ga krepi po tem zavest pri znanja za trud in delo med narodom.

Ravno 10 let je minulo od ustanovitve UJU. Po tedaj sprejetem čl. 2. njegovih pravil je bilo in je v njem prostora za vse jugoslovensko učiteljstvo brez izjeme. Učiteljstvo je upalo, da je z ustanovitvijo UJU likvidiralo enkrat za vselej s preteklostjo.

Žal, da ni bilo tako. Realnost ga je kmalu poučila, da je tradicija močnejša od vseh teorij, in da ne zadostuje za uresničenje programov samo navdušenje za stvar.

Že ime samo — UJU je bilo sporno in spotikalo so se vanj premnogi, ki so živeli v zgodovinskih tradicijah ali iz kakih drugih vzrokov omalovaževali jugoslovensko ime.

Da so bili tedaj Slovenci v borbi za jugoslovenski naziv organizacije na pravi poti, je pokazal zgodovinski 3. oktober 1929, ki je pometel z dotodanjim politično in drugačno navlako in dal domovini edino pravilni naziv in sankcioniral idejo jugoslovanstva v življenju naše mlade kraljevine.

Ni še sicer vse jugoslovensko učiteljstvo v eni organizaciji, še ni povsod trdnega mostu med preteklostjo in sedanjostjo, ponekod je tudi precej apatije in pomanjkanja smisla za organizacijo.

Toda slovensko učiteljstvo prednjači v tem in daje v vsakem oziru lep vzgled stanovske zavesti. Popolnoma je zbrisalo sledove preteklosti, razpustilo organizacije, temelječe na strankarskih temeljih in danes je v UJU — poverjeništvo Ljubljana — združenih nad 83% učiteljstva — to je 2896 od 3486 — in le 590 je še neorganiziranih, a med njimi gotovo nad polovico, ki so idejno pri nas, a stoje iz kakšnih posebnih vzrokov zunaj naših vrst.

Potek skupščine.

Novomeška skupščina je potekla sledeče: V petek 18. julija dopoldne po prihodu ljubljanskega vlaka seja ožjega sosveta, popoldne istega dne seja širjega sosveta, v soboto 19. julija in v nedeljo 20. julija dopoldne skupščina — delegacijsko zborovanje. V soboto popoldne so zborovali odseki.

Seja ožjega sosveta

se je vršila v salonu hotela Koklič in je pripravi gradivo za popoldansko sejo širjega sosveta in za delegacijsko zborovanje.

Navzoči so bili vsi člani ožjega sosveta razen tov. Regine Gobec, ki je na študijskem potovanju po Nemčiji in je svojo odsotnost opravičila.

Seja širjega sosveta

je otvoril ob 5. uri popoldne 18. julija v telovadnici nove osnovne šole poverjenik Andrej Skulj. Udeležilo se je seje 13 članov ožjega sosveta in 28 društvenih predsednikov, oziroma namestnikov.

Po kratkem nagovoru je poverjenik prečital imena vseh odsekov, ki jih je 9, in opozarjal na njih važnost. Podal je točna navodila, kako naj delajo, da ne bo nikakih pri- tožb, nakar je čital strokovni tajnik predloge ožjega sosveta glede njih sestave.

Predlogi so bili sprejeti z izpremembami in dopolnili, kakor sledi:

1. Verifikacijski odsek ostane neizpremenjen.

2. V gospodarski odsek vstopita še tov. Lešnik Mirko in Pinterič Drago.

3. V šolsko-upravni odsek pridejo namesto tov. Velnarja Josipa in Doljaka Valentina Grögl Feliks, Straus Karel, Sotošek Zdravko in Šeško Ivan. Za zastopnika poverjeniš- tva je imenovan Lampret Fortunat.

4. V odsek za stanovski in pedagoški tisk ter pravila pridejo Šestan Dušan, Šinigoj Asto in Doljak Valentina, namesto Šterka Davo- rina in Zehrer Vilka.

5. Odsek za mladinski tisk se izpopolni s tov. Šterkom Davorinom, Klemenčičem Vla- dom, Polakovo Marijo, Pinarom Viktorjem, Tajnikom Milošem, Rusjanom Ambrozijem, Šumperjem Ivanom in Zehelj Alfredom.

6. Iz odseka za nadaljevalno šolstvo sta bila črtana tov. Vauda Mirko in Tajnik Mi- loš. Vstopijo vanj Lušin Alojzij, Ivanjšič Ljudevit, Vreček Alojzija in Mervar Marija.

7. V odsek za narodno izobraževanje vstopita še Samec Franc in Rupnik Marija.

8. Odsek za obmejno šolstvo: Cibic Dra- go gre od tu v pevski odsek. V odsek vstopita Vauda Mirko in Zacherl Miroslav.

9. Iz pevskega odseka izstopita tov. Šum- perer Ivan in Zehelj Alfred, ki gersta od tu v odsek za mladinski tisk.

Po sestavi in izpopolnitvi odsekov se je poverjenik zahvalil širjemu sosvetu za za- upanje, ki ga je pokazal v tem vprašanju ožjemu sosvetu. Nato je konstatiral, da sme- jo biti zastopana na delegacijskem zborova- nju le društva, ki so poravnala svoje obvez- nosti pri poverjeništvu, kar so storila popol- noma ali z malimi zastanki vsa društva razen dveh.

Zato so bili sporni mandati delegatov marenberskega in radovljiškega društva, kar je seja rešila ugodno za društvi in v prid organizaciji.

Predlogi.

Tretjo točko dnevnega reda so tvorili predlogi učiteljskih društev, ki so bili odk- zani pristojnim odsekom.

Pri tem je bil soglasno sprejet predlog tov. Dušana Šestana, naj se vrši letošnja na- ša državna skupščina v znamenju borbe za izboljšanje našega gnotnega položaja. Nič demonstrativnega, nič demagoškega naj ne bo pri tem, v primerni obliki formulirajmo točno in jasno svoje zahteve v tem oziru.

Slučajnosti.

Pri slučajnostih je bil sprejet predlog tov. Grčarja Viktorja, ki ga je objasniti že v seji ožjega sosveta, glede poslovnika za de- legacijsko zborovanje. Po stvarni utemeljitvi je bil predlog sprejet z vsemi proti 2 glas- voma.

Sklenjeno je bilo nato, da ne bosta na skupščini čitani tajniško in blagajniško po- ročilo, ker sta priobčeni že v »Učit. Tovariš«.

Poverjenik opozarja sklepno, naj bi bili delegati točni in izvajajni, stvarni in taktni, da se ne bi izpozabljali in skrunili s tem ugleda skupščine.

Sejo je zaključil nato z željo, da bi nam bila jubilejna skupščina v čast in v ponos.

DELEGACIJSKO ZBOROVANJE V SO- BOTO 19. JULIJA OD 9. DO 14. URE.

Poročilo verifikacijskega odseka.

Pred pričetkom zborovanja je verifika- cijski odsek verificiral delegat in na podlagi verifikacije je ugotovil strokovni tajnik tov. Kobal Josip, da je navzočih 13 članov ožjega sosveta, 2 člana nadzornega odbora in 88 dru- štvnih delegatov, skupaj 103 zastopniki.

Od 33 društev je bilo zastopanih 32.

Otvoritev skupščine.

Nato odvarja tov. poverjenik Andrej Skulj jubilejno skupščino s pozdravom dra- gim nam gostom, članom ožjega in širjega so- sveta in vsem delegatom.

Z radostjo ugotavlja, da je posetilo našo skupščino izredno veliko število odličnih go- stov, ki jih pozdravlja iskreno in prisrčno, in sicer najprej g. zastopnika sreskega načel- stva Krajska, potem zastopnika obolelega mestnega župana dr. Režka g. podžupana Fi- lipa Ogriča, dalje g. podpredsednika okro- žnega sodišča višjega sodnega svetnika dr. Vladimirja Försterja, sina vel. našega glasbe- nika, g. višjega državnega tožilca Gustava Barleta, sina našega belokranjskega Nestor- ja, g. infiliranelega prošta Karla Čerina, gosp.

orožniškega kapetana Kresimira Grozdanića, kot zastopnika naše vojske, g. gimnazijskega ravnatelja Ivana Maslja, g. vladnega svetnika Ferdinanda Seidla, g. zastopnika grmske kme- tijske šole inž. Abseca Mateta in strok. učitelja Flega, g. davčnega upravitelja Zdravka Novaka, zastopnika davčne uprave, g. pošt- nega upravitelja Nadraha, br. starosto novo- meškega Sokola Matijo Marinka, g. zastop- nika frančiškanskega samostana p. Emerika, in slednjič zastopnika bolnice usmiljenih bra- tov priorja p. Leopolda Daneva. Vsem je iz- rekel tov. poverjenik primerno dobrodošlico, posebno poudarjajoč složno delo za vzgojo mladine v današnjih resnih časih med šolo in zastopniki cerkve za narod, državo in člove- štvo.

GOVOR POVERJENIKA SKULJA.

Cenjena delegacija!

Otvaram deseto pokrajinsko skupščino jugoslovenskega učiteljstva — poverjeniš- tva Ljubljana. Iskreno pozdravljam vse člane ožjega sosveta, predsednike učiteljskih dru- štev in njihove delegate ter vse člane, ki so prihiteli od daleč in blizu na naš stanovski parlament.

Letošnja skupščina je jubilejna. Desetič se zbiramo po onem času, ko smo si srbski, hrvatski in slovenski učitelji podali roke v znak bratstva, zvestobe in stanovske zavesti, ko smo prožeti iskrene jugoslovenske misli ustanovili »Udruženje jugoslovenskega učiteljstva«.

Jugoslovensko udruženje učiteljstva je bilo prvi kašipot mnogim drugim udruže- njem in baš s tem smo učitelji pokazali pot k edinstvu naroda in države.

En stan, ena duša, eno srce, ki naj živi in bije za napredek in razvoj narodne šole in po njej za srečo in blagostanje naroda, veličino in moč države.

Ta naloga, ki si jo je nadelo jugosloven- sko učiteljstvo kot cilj svojega udruženja, je vršilo vedno in z vso doslednostjo, dobro se zavedajoč, da je to korist naroda pa tudi naša.

Težki so bili oni časi, ko so politične sile razdvajale naše vrste in slabile našo moč in odpornost. Težka je bila borba poštenjaku in žal, da še danes niso povsem strte one sile, ki so nas skoraj pol stoletja razdvajale.

Morda so bile le zle sile pri nas najjačje, ki so zapustile dovolj žalostnih spominov. Prav zato pa se je slovensko učiteljstvo prvo docela otreslo zadnjih spon in se pred štirimi leti enodušno združilo v svoji enotni stanov- ski organizaciji.

Zgodovinski kraljevi manifest od 6. janu- arja lanskega leta nam je vliil novih sil in zavesti, da smo šli tedaj pravo pot. Danes lahko rečemo, da so vrste v našem poverje- ništvu strnjene. Treba je med nami le še več resnične iskrenosti in prave stanovske zave- sti, pa bodo naše strnjene vrste tudi jake.

Posamezniki, ki iz osebnih razlogov lah- ko pogrešajo skupno organizacijo, nas ne motijo, tudi takrat ne, ko ne odklanjajo po njej priborjenih uspehov in koristi.

Zakon z dne 3. oktobra leta 1929. nam je dal kraljevino Jugoslavijo, ki je bila v naših srih že takrat, ko so še na bojnih po- ljanah grmeli topovi.

Ko je bila 7. oktobra lanskega leta razde- ljena kraljevina Jugoslavija administrativno v banovine, so mnoga naša sreska društva izrazila želje, naj se določi delokrog pover- jeništev in našem udruženju v okviru poedi- nih banovin.

Velevažen dogodek v pretekli poslovni dobi je uzaženitev zakona o narodnih šolah. Od obstoja naše nacionalne države so se tru- dile vse vlade, da uzakonijo za vso državo enoten šolski zakon. Težko je bilo to vpra- šanje v pogledu na tako različno šolsko za- konodajo, kakor tudi na tako neenake kul- turne, socialne in gospodarske prilike.

Organizacija UJU in še prav posebno naše poverjeništvo, sta posvečala vso pozor- nost pri reševanju tega vprašanja, saj smo se dobro zavedali, da od šolskega zakona ni za- visen samo položaj učiteljstva in razvoj šole, temveč napredek in podvig celokupnega na- roda, jakost in moč države.

Sedanji vladi je uspelo, da je premagala vse težkoče in nam dala enoten šolski zakon, s katerim so postale narodne šole državne ustanove, ki imajo nalogo s poukom in vzgo- jo v duhu državnega in narodnega edinstva ter verske strpnosti pripravljati učence za moralne, vdane in aktivne člane državnega in narodnega občestva.

A ne le to, one so dolžne širiti prosveto v narodu posredno in neposredno s sodelo-

Vse šolske potrebščine naročamo edino le potem Učit. gosp. poslovalnice v Mariboru!

vanjem z vsemi kulturnimi ustanovami za narodno prosvetljanje.

Z zakonom so dane učiteljske nove naloge, določene mu je širši delokrog. Prepričan sem, da bo učiteljsko ljubljanskega poverjenstva, kakor do sedaj tudi v bodoče vršilo svoje naloge ne le v šoli, ampak tudi v vseh kulturnih ustanovah.

Po zakonitvi vitezke organizacije »Sokol kraljevine Jugoslavije«, v katerem naj bodo učenci vseh narodnih del, je z zakonom določeno široko polje in delu za telesno in moralno vzgojo državljanov.

V skupni organizaciji strnjene vrste jugoslovenskega učiteljskega bodo korakale pod praporom, ki ga je poklonil Nj. Vel. kralj »Sokolu kraljevine Jugoslavije«, ki bo vsikdar ponosno vihral v čast in slavo kralja in domovine.

Učiteljsko se nikdar ni branilo dela v preteklosti, ne bo se ga ogibalo v bodočnosti. S pomočjo skupne organizacije ga hoče vršiti v zavesti, da vrši voljo kralja in zakona.

Da pa bomo mogli z uspehom vršiti naloge in sprejete naloge, je treba, da je preskrbljeno za nas in našo dečo. Uverjeni smo in zaupamo besedam gospoda ministra prosvete, da bodo naše želje v najkrajšem času izpolnjene. Nikdar nismo bili sebični, nikdar nismo pretiravali svojih zahtev. Vršili smo vsikdar vestno svoje zvanje, dali smo narodu kar smo mogli in znali, zato je naša vera v izboljšanje našega gmotnega položaja trdna in neomajana.

Od nekdanj je bila usoda slovenskega učitelja žalostna. Njegov delež je bilo pomanjkanje in ponižanje. Toda v najtežjih časih je nosil moško svoje breme, oklepajoč se trdno svoje organizacije v trdni veri in globokem zaupanju na boljše čase.

Dočakal jih je v trpljenju in vztrajnem delu. Mlada Jugoslavija je med prvimi nagradila svoje učiteljske s tem, da ga je povzdignila med državne uradnike in ga za tečaj dostojno nagradila.

Uverjen sem, da tudi kraljevina Jugoslavija, ki nam je dala novi šolski zakon, s katerim je podprala narodno šolo in odkazala učiteljsko širši in odgovornejši delokrog, ne bo prezrla svojih najboljših in najpoštenjše delavcev in bo dostojno nagradila njihovo delo za lepšo in boljše bodočnost jugoslovenskega naroda, za napredek in moč kraljevine Jugoslavije.

Pozdravne brzojavke.

Zatem je prečital besedilo brzojavke, ki jo je skupščina odposlala z navdušenim vzklikanjem Njegovemu Veličanstvu svojo mu vladarju.

Brzojavka se je glasila: Učiteljsko poverjenstvo UJU — Ljubljana, zbrano na pokrajinski skupščini dne 19. julija 1930. v Novem mestu, izreka Vasemu Veličanstvu svojo neomajno zvestobo in udanost.

Odposlani pa so bili brzojavni pozdravi še g. predsedniku vlade, g. ministru prosvete in predsedniku UJU Vladi Petroviču.

Med zborovanjem sta bili odposlani nato še dve brzojavki, in sicer iskren pozdrav g. županu g. dr. Režku kot velikemu prijatelju šolstva in učiteljskega in sojaljka prvemu podstarešini SKJ E. Ganglu zaradi tragične smrti br. Toneta Maleja, ki je padel kot žrtev krute usode na mednarodni tekmi visoko vihte zastavo SKJ in naše lepe domovine.

Zapisnikarjema delegacijskega zborovanja sta bila imenovana tovariša Anton Mervič in Ciril Petrovec.

Stenograf je bil tov. Ivan Vouk.

Pozdrav skupščini.

Tovariš Viktor Pirnat, predsednik novomeškega učiteljskega društva je povzel besedo in pozdravil prav prisrčno v imenu domačinov prvo skupščino v svobodni Jugoslaviji v dolenski metropoli. Zelen je skupščini uspeha v vsakem oziru, omenja, da je vse ukrenjeno za razvedrilo in prijetno bivanje skupščinarjev med njimi.

V čast si šteje, da je učitelj, član stanu, ki se je zbral v Novem mestu na skupščini in želi, da bi stopali strnjeni k visokim ciljem vzgoje za narod in državo. V tem stremljenju prisrčno pozdravlja skupščino.

Za svoja izvajanja je žel burno odobranje.

Oglasil se je še pred prehodom na dnevni red k besedi g. županov namestnik Filip Ogrič in kot zastopnik mesta izrekel učiteljsko dobrodošlico.

V svojem govoru omenja g. župana dr. Režka, ki je bolan odsoten, in njegovo delo za šolo. Prosi navzoče, naj mu skupščina, kot prijatelju šolstva in učiteljskega, kot očetu nove veličastne osnovnošolske zgradbe, odpošlje brzojavni pozdrav, kar vžame skupščina z odobravanjem na znanje.

Pozdravlja vse, kliče vsem dobrodošlico z željo, da odnesejo vsi udeleženci skupščine najprijetnejše spomine domov.

Pred začetkom razprav so gostje razen vladnega svetnika Ferdinanda Seidla, našega bivšega tovariša z meščanske šole v Krškem, zapustili dvorano.

Ponovno poročilo verifikacijskega odseka.

Poverjenik poroča o predlogu ožjega in širjega sosveta glede sestave odsekov, nato jih našteva in oriše njih delovanje. Prosi člane, naj točno zabeležijo sklepe in sestavijo pravilno zapisnike, da ne bo zmed in sporov kot lani.

Tov. Kobal Josip poda poročilo verifikacijskega odseka in ponovno prečita izdverifikacije. (V tem se je javil še en delegat). Nato poda sklep širjega sosveta glede zaustopstva marenberškega društva, čigar delegata bi morala podati določeno izjavo glede prejšnjih in letošnjih obveznosti društva do poverjenjstva. Ker ni bila izjava sestavljena

striktno v smislu sklepa, je njiju verifikacija prepuščena skupščini.

V debato, ki je nastala, so posegli tov. Verk Miloš, Ivanjšič Ljudevit, Mavrič Karel, Lešnik Mirko, Ribičič Josip, Terčak Stanko, Pleskovič Rudolf in Stenovec Ivan. Na Mavričev predlog sta bila mandata obeh delegatov verificirana, društvo pa poravnava svoje obveznosti v določenem roku.

Zatem poroča tov. Kobal o slučaju zaustopstva radovljiškega učiteljskega društva, katerega delegati so bili kljubu neporavnanim obveznostim verificirani, ker ni predsednik društva pri tem postopal pravilno.

K debati se oglašijo tov. Mavrič, Baebler Leopold in poverjenik. Odsekov predlog je bil soglasno odobren.

Na vrsto je prišel gospodarski odsek. Strokovni tajnik čita imena njegovih članov po sklepu ožjega sosveta. V ta odsek želi vstopiti tovariš Lapajne Josip zaradi obravnavanja slučaja izstopa celjskega društva.

Poverjenik in tov. Grčar Viktor sta mnenja, da ne pride to vprašanje tam na dnevni red.

Tekom debate, ki se vname in v kateri govore Lapajne, Hren Anton, Gačnik Janko, Čibic Drago, Šestan Dušan, Zdošek, Ribičič Josip in Kobal Josip se ugotovi, da sta stavili marenberško in savinjsko društvo v tem oziru predloge, ki pridejo z Ribičičevim poročilom na dnevni red šolsko-upravnega odseka.

Volitev odsekov.

Šolsko-upravni odsek, ki je prišel nato na vrsto, je izpolnjen takole: Lapajne Josip, Ribičič Josip, Brinšek, Terčak Stanko, Grčar Viktor in Plavšak Robert vstopijo poleg predlaganih članov. Črtana sta v njem Šestan Dušan in Lešnik Mirko.

V odsek za stanovski in pedagoški tisk, kakor tudi v odsek za mladinski tisk ni delegacija nikogar predlagala. Ostanjejo samo po širjem sosvetu imenovani člani v obeh.

V odsek za nadaljevalno šolstvo vstopi ta še tov. Vuk Slavko in Mervar Marija.

Iz odseka za narodno izobraževanje gre tov. Mervar Marija v odsek za nadaljevalno šolstvo.

V odsek za obmejno šolstvo pride iz pevskega odseka Čibic Drago.

V pevski odsek vstopi Martelanc Just.

Poverjenik in strokovni tajnik Kobal sta podala še nekaj navodil glede delovanja vseh izvoljenih odsekov.

Nato je poverjenik prisrčno pozdravil ravnokar došla tov. Fortunata Lužarja, banskega nadzornika in Matijo Senkoviča, urednika »Popotnika«.

Spomni se pri tem tudi upokojenega tovariša Zacherla Frana, ki je prišel med nas.

S tem je bila izvršena izvolitev odsekov. Na vrsto je prišlo kot četrta točka dnevnega reda:

Tajnikovo poročilo o delovanju poverjenjstva v letu 1929/30.

Pred početkom razprave je stavil po poverjenikovem pojasnilu o potrebi točnega poslovanja tov. Grčar Viktor predlog za poslovanje delegacijskega zborovanja UJU — 19. julija t. l. Utemeljeval ga je z nujno potrebo ureditve vprašanja debatiranja, da ne zaidemo v dolgovestnost in demagogijo.

Debata je bila mestoma prav živahna. Govorili so k predlogu tov. Lapajne, Mlekuz Vekoslav, Šestan Dušan, Požar Vlado, Brezovar Matija, Rupret Vinko, Rupnik Marija — deloma za, deloma proti predlogu. Tovariš Lapajne se je v svojem govoru zavzemal za svobodno in neomejeno besedo v debati.

Po končni besedi predlagatelja, ki je spretno pobijal protigovornike, je bil njegov predlog, s katerim se je začrtala meja govora v debati, sprejet. Proti je glasovalo 9 delegatov.

Nato je dal poverjenik na glasovanje predlog širjega sosveta glede čitanja tajnikovega poročila.

Soglasno je bil sprejet predlog, da se tajnikovo poročilo ne čita.

Debata o tajnikovem poročilu.

Prvi govori delegat kranjskega učiteljskega društva tov. Rupret Vinko, ki razlaga spor med kranjskim učiteljskim društvom in poverjenjstvom. Čita v »Učit. Tovarišu« ne-priobčenih 10 točk (zadeva »in suspensio«) in trdi, da ni postopalo poverjenjstvo v zadevi društvenega predsednika Lapajnetu lojalno.

Na ta izpad je repliciral dobro poverjenik Skulj. Zatem pa se oglašijo tov. Lapajne, ki pravi, zakaj se je potegoval v debati o poslovanju za svobodno besedo, da bi lahko prečital svojo pismeno kritiko delovanja poverjenjstva. Razni medklici, ki niso bili parlamentarni, ga razburijo, da začne rabiti neprimerne izraze, kar skupščino silno razburi. Njegova kritika je polna namigavanja in sumničenja, zato ga poverjenik poziva, naj se določno izjavi glede sumničenja in mu, ker noče podati nikake izjave, odvzame besedo.

Ker niti nato noče podati lojalne izjave, prečita tov. Vouk Ivan stenografski zapisnik o tem.

Po prečitanju izjavi poverjenik, da ne more govorniku več podeliti besede in prekine zborovanje za 5 minut.

Po zopetni otvoritvi zborovanja poda tov. Ribičič izjavo, na katero naj poda tov. Lapajne decidirano izjavo glede svojih trditvev in sumničenja. Nato naj pa čita svojo kritiko, ker je prepričan, da ne more mirno govoriti.

Tov. Polak Janko pa apelira, naj dajo delegati govorniku mir, ker je to parlamentarno. (Odobranje).

Skupščina sprejme Ribičičev predlog, da mora tov. Lapajne podati jasno izjavo o svojih trditvah, z vsemi proti 2 glasovoma.

Ker Lapajne vztraja na tem, da nima kaj preklicevati, ker ni ničesar rekel proti poverjenjstvu, se debata nadaljuje in posežejo vanjo tov. Baebler, Ribičič in Hren.

V tem pa izjavi Lapajne, da ni mislil v svojih trditvah poverjenjstva in je zadeva vsaj začasno urejena.

Zdaj je začel čitati svojo obsežno kritiko o delovanju organizacije, v kateri je nanižal vse pogrške, ki jih je po njegovem mnenju zagrešilo vodstvo. V njej je podal ves historijat UJU — deklaracije in vsega delovanja organizacije, od Subotice dalje — a dotikajoč se tudi prejšnje dobe. Vso borbo učiteljskega za svojo osamosvojitve je podal — čitajoč pri tem razne resnične in domnevne pogrške. Z raznimi dokazi je hotel ožigosati nezdravo stanje, ki se pojavlja v UJU.

Čitanje te kritike je povzročalo od časa do časa razburjenje med poslušalci. Tovariš Mlekuz protestira proti besedi »plačan človek«, ki se je tikala njegove osebe.

Kritiko bo izročil na zahtevo poverjenika zapisnikarju kot prilogo k zapisniku.

Po prečitanju kritike se vname ostra debata, v kateri se prvi oglašijo tovariši Ribičič. Za njim govore tov. Šestan, poverjenik tov. Skulj, Mlekuz, Baebler, Polak Janko, Doljak, Hren, Pleskovič, Dimnik, Ivanetič in Štraus Karel.

Debata se je sukala okoli naslednjih vprašanj:

- uredniškega konzorcija,
- o delovanju poverjenjstva v korist posameznim članom organizacije v stiski,
- o izvolitvi urednika »Učit. Tovariša« Ivana Dimnika,
- o svobodi stanovskega glasila.

V svoji končni besedi izjavlja tov. Lapajne, da smo se vnovič znašli in da smo razčistili razmere med seboj. Odgovarja vsem predgovornikom in brani svoje stališče.

Z nadaljnjimi izvajanjmi se zaplete v ponovno debato s poverjenikom in Štravsom, a tudi Baebler se oglašuje z nekimi pojasnili.

Po vsem tem da poverjenik na glasovanje tri predloge kranjskega učiteljskega društva, in sicer:

- zaradi objave 10 predlogov društva v »Učit. Tovarišu«,
- glede obsodbe postopanja poverjenjstva proti tov. Lapajnetu, ki da je bilo nepravilno in neoljalno,
- da mora biti vsakemu članu UJU v okviru deklaracije in zakona dovoljena (zajamčena) svoboda.

Prvi predlog je bil odklonjen z vsemi proti 5 glasovom.

Drugi predlog umakne tov. Lapajne sam, tretji je soglasno sprejet, ker je enak predlog sprejel že širji sosvet.

Važen predlog.

Soglasno je skupščina sprejela tudi predlog tov. Ivanetiča Alojzija, ki se glasi: Ker se zapravlja na skupščinah z obravnavo notranjih sporov veliko dragocenega časa, naj v bodoče vse dosedanje in bodoče spore preišče razsodišče in nastopi pred skupščino z zbranim dokaznim materialom.

Ravno tako je bil sprejet predlog tov. Peternela Ludvika o razsodišču, katerega prvi del je bil sprejet že s prejšnjim predlogom. Sestava pravilnika za razsodišče in nominiranje članov se odstopi v razpravo (šolsko-upravnemu) odseku.

Poverjenik je sklepno poudaril, da upa na likvidacijo vseh sporov, obenem pa je opozoril skupščino na ogromno delo, ki ga je bilo treba še izvršiti.

Apelira ponovno, naj odseki popoldne pridno delajo.

Da popravimo zamudo, ki smo jo utrpeli z ravnokar minulo dolgotrajno kritiko in debato, odstopimo ostalo tajnikovo kakor blagajnikovo poročilo odsekom, ki podajo prihodnji dan o tem svoja poročila in bo tako mogoča obenem razprava o predlogih odsekov in o obeh poročilih.

Skupščina je predlog sprejela, nakar je bilo po 14. uri zaključeno delegacijsko zborovanje in znamenju končne sanacije razmer in razčiščenja sporov, ki so se pojavili med nami v zadnjih letih.

Tov. Pirnat Viktor je podal nekaj navodil glede izletov, poverjenik pa je navzoče povabil k večernemu koncertu našega pevskega zbora.

Večerna zabava.

V soboto 19. julija ob 20. uri je priredil v telovadnici nove šole pevski zbor UJU svoj koncert.

Sporod ni bil predolg, a srečno izbran. Dvorana je bila zasedena. Udeležili so se koncerta poleg učiteljskega v velikem številu tudi zastopniki oblastev in odlična družba meščanov.

Koncert je uspel sijajno. Pripomogli so pa k uspehu požrtvovalnost zbora samega, dobro razpoloženje med njimi in nami, akustičnost dvorane in dober obisk prireditve.

Zbor kakor tudi sopranistka g. Meze Anica so bili za svoja precizna izvajanja nagrajeni z burnim aplavzom in šopki cvetja.

To je bila najslajnejša afirmacija našega kulturnega pajsijanja in upam, da ne bo po tem večeru več mogoča, odurna debata o dinarskem prispevku za zbor.

Po koncertu je odšel del učiteljskega k Ferliču, drugi pa k Windischerju v Kandijo, kjer je učiteljsko prebilo v tovariški družbi prav lep večer.

Pohvalno naj omenim sokolski salonski orkester, ki je izbornu sviral pri Windischerju.

Menda ni bilo med nami filistra, ki bi bil tega dne šel spat nezadovoljen.

Drugi dan skupščine.

Dokaz dobrega razpoloženja je bila skupščina v nedeljo 20. julija. Nevihta prejšnjega dne se je docela podela in skupščina je potekla v slogi in pozitivnem delu za šolo in za nas.

V nedeljo 20. julija je poverjenik z običajno manjšo zamudo otvoril zborovanje ob 7.50 uri.

Na dnevnem redu je bilo predavanje tov. urednika »Popotnika« Matije Senkoviča o novi šoli.

Predavanje tov. Senkoviča.

Odkrito izjavljamo, da ni bilo preveč razpoloženja za pedagoško predavanje. Preveč je bilo drugega gradiva in utrajale so dolgo trajne razprave o organizacijskih zadevah.

Toda tovariš predavatelj nas je s svojimi stvarnim, vseskozi zanimivim predavanjem fasciniral in nam pokazal problem potrebne reforme naše šole v tako jasni luči, da smo se prelevili iz Savlov v Pavle in da nestrno pričakujemo »Popotnika«, ki naj nam kmalu prinese njegov referat v celoti.

Pred nami je stal starejši tovariš resnega obličja, ostrega pogleda in vendar koliko toplote, koliko življenja v njegovih izklesanih resnih trditvah in dokazih o potrebi in upravičenosti nove šole.

Primerjal je novo šolo s staro, pokazal njene vrline, svaril pred vsakim ekstremom in poudaril njene prednosti pred staro šolo. Jako umestne so bile njegove besede, naj ne kopiramo tujcev in ne importiramo vzorov s severa in vzhoda brez lastnega kriterija. Novo šolo si moramo sami ustvariti, saj je zasidran njen obstoj v novem šolskem zakonu.

Dobro je orisal novo šolo z ozirom na nacionalno vzgojo in poudarjal, da ni nacionalizma brez humanizma in da preko tega vodi pot k človečnosti. Nova šola bodi pobornica miru. Zaradi pomanjkanja časa je moral snov skrajšati in postavil na koncu predavanja sedem predlogov glede evolutivnega uvažanja nove šole med nas.

Na koncu »urnega predavanja« je žel za svoja izvajanja toplo priznanje navzočih. Poverjenik se mu je zanje prisrčno zahvalil. Debate ni bilo zaradi pomanjkanja časa, sicer pa bi ne bila niti povsem mogoča zaradi globokosti predavateljevih misli, ki bi jim ne imeli za enkrat kaj dostavljati. (Velja za večino).

Nadaljevanje dnevnega reda.

Ob 9. uri je sledilo nadaljevanje skupščine prejšnjega dne.

Pred prehodom na dnevni red apelira poverjenik na navzoče, da vztrajajo pri zborovanju do konca — do popolnega izčrpanja dnevnega reda.

Omenja zmago naše sokolske vrste v Luksemburgu in predlaga sozajno brzojavko SKJ za žrtve Antona Maleja, kar je skupščina soglasno odobrila in so zborovalci v počestitev žrtve vstali s sedežev. Brzojavka je že omenjena v prvem delu poročila.

Nadaljnji pozdrav velja skladatelju Emilu Adamiču.

Poročila odsekov.

S tem je prišla skupščina do poročil odsekov — in obenem do debate o tajnikovem in blagajnikovem poročilu.

1. Verifikacijski odsek ni imel nikakega poročila več. Zadeva 3. delegata mariborskega učiteljskega društva je interna zadeva društva, za kar jo je smatrala tudi skupščina.

2. Poročilo gospodarskega odseka je podal tovariš Ivanjšič Ljudevit.

Odsekovi predlogi so bili sprejeti. Poročilo o delovanju UGP bo razmnoženo in razposlano društvom v razpravo.

Po poročilu odseka poda isti tovariš v imenu nadzornega odbora revizijsko poročilo o našem blagajniškem poslovanju. Predloženo poročilo priča o vzornem redu v vodstvu naše blagajne, zato ni pretiran predlog nadzorstva, oziroma odseka, naj se da blagajniku bilanca nagrada 3000 Din, saj se bliža letni promet že 4 milijonu (3.873.000 Din).

K poročilu odseka poverjenik debato. Vanjo so posegli tov. Lešnik, Mlekuz, Rupret, poverjenik, Musek, Grčar Viktor in Šestan.

Precej debate se je sukalo okoli vprašanja plačila stroškov razsodišča, a je končno prodrl predlog, da plačuje te stroške organizacija. Tudi nagrada tov. blagajniku je dvigala precej prahu — toda le zaradi vira, odkoder naj bi jo vzeli. Predlagana je bila iz blagajniškega preostanka Mladinske Matice.

Z odobravanjem je bil soglasno podeljen absolutorij blagajniku in celokupnemu poverjenjstvu — a blagajniku je bila izrečena za vzorno vodstvo blagajne zahvala in priznanje.

Blagajnik Grum Rado poda zatem proračun za leto 1930/31. Ker je bil objavljen v »Učit. Tovarišu«, ga ne čita. Nova je v njem samo postavka za honorarje za sotrduke »Učit. Tovariša« v znesku 5000 Din.

V debati so govorili tov. Šestan, poverjenik, Gallob Rudolf in končno blagajnik sam.

Proračun je bil sprejet. Proti sprejemu je glasovalo 7 delegatov.

3. O predlogih in sklepah šolsko-upravnega odseka je poročal tov. Herbst Pavel. Soglasno je bil sprejet po tem odseku predlagani pravilnik razsodišča z dodatnim členom tov. poverjenika o pritegnitvi pravnega zastopnika v razsodišče po potrebi.

Pri nominiranju članov tega razsodišča je imenovana vanje tudi tov. Vode Angela, njena namestnica pa tov. Celnar Ana.

Na Mavričev vprašanje glede veljave tega pravilnika tudi za društvena razsodišča, pojasnjuje poverjenik, da bo to uredilo poverjenjstvo.

Precej debate je bilo ob vprašanju starišar.

Odsedkovski predlogi so bili sprejeti deloma soglasno, deloma z ogromno večino glasov.

Med njimi je tudi predlog o ustanovitvi posebnega odseka za zgodovino šolstva.

Tov. Lapajnetu je bilo na vprašanje pojasnjeno, da nima poverjenosti nikake zveze z njegovo disciplinsko zadevo.

4. Odsedek za stanovski in pedagoški tisk je rešil najprej vprašanje »Popotnika«, katerega urednik je tov. Matija Senkovič. Konzorcij je popolnoma nepotreben.

Odsedek je prevzel tudi uredniški predlog glede posvetovalnice za ročna dela, ki jo bo urejeval poseben urednik-strokovnjak.

Dalje je ukinjen uredniški konzorcij »Učiteljski Tovariš«. K uredništvu se pritegne eksekutiva in v Ljubljani bivaajo člani ožjega sveta.

S tem je vprašanje uredništva »Učiteljski Tovariš« rešeno.

Skušali bomo dobiti urednika za »Prosveto«, ki raj izhaja. Zato, da je mnogo kritikov, a malo delavcev, ugotavlja pri tem poverjenik.

Vsi predlogi odseka so sprejeti soglasno. Pri razgovoru o projektu novih pravil UJU pojasni tov. Šestan, zakaj je proti delitvi organizacije po banovinah.

Sprejet je z vsemi proti 3 glasovom odsedkovski predlog za 5 sekcij UJU.

5. O odseku za mladinski tisk je poročal tov. Ločniškar Franc.

K vprašanju združitve Mladinske Matice in »Našega roda« so govorili Gačnik Jan, Hren, Rode Silvester, Ribičič, Mazi Vilko in drugi.

Glede fuzije obeh mladinskih publikacij prepušča delegacija odboru proste roke (Proti temu sta bila 2 glasova).

Precej obširna, mestoma rezka je bila debata o uredniškem vprašanju in o avtonomiji Mladinske Matice, ki naj bi tudi po predlogu odseka sama volila in odstavljala svoje urednike.

Odločno se je izjavil proti tov. poverjenik, dokler je odgovorno poverjenstvo zanj in za list. Zato je za volitev urednika Mladinske Matice, kakor volimo urednika »Učiteljski Tovariš« in »Popotnika«.

V debati so govorili še tov. Rupret, Pleškovič in Grum, nakar je predlagal poverjenik tov. Ribičič za urednika, da ne bo sklep nepopoln in slab kot lani in povzročal potem notranje spore.

Predlog je bil sprejet, le en glas proti.

Sledilo je poročilo predsednika Mladinske Matice Fortunata Lužarja o delu te naše ustanove in uspehih triletnega dela v njej.

Tovariš Mazi je pojasnil, zakaj ni bilo mogoče do danes izdati obljubljenih knjig za deklice, kar se zgodi prihodnje leto z izdajo knjige o vrtnarstvu, ki jo spiše tov. poverjenik.

Zivahna je bila tudi debata glede po nadzornem odboru predlagane in po gospodarskem odseku odobrene nagrade tov. glavnemu blagajniku.

Proti nagradi ni bil nihče. Debatiralo se je le o viru, iz katerega bi ta znesek vzeli po predlogu.

Odločno se je izjavil za podelitev nagrade tov. Hren Anton.

O stvari so govorili tov. Brežovar, poverjenik, Grum, Pleško Marija, ponovno Mazi, Straus, Mavrič, Kanceler Julija, Dimnik, Hočevar Ciril, Schell, Musek, Rupret, Ivanečič in Kuncelj.

Da bi ne nastal zopet kak spor, odklanja tovariš Grum nagrado. Sporen je bil § 7. pravilnika Mladinske Matice.

V izogib takim ali podobnim preprirom v bodoče predlaga poverjenik, naj velja pravilnik Mladinske Matice do prve seje ožjega sveta. Ta naj izdela nov pravilnik, ki ga predloži širjemu svetu, ta pa delegaciji prihodnje leto.

Predlog sprejet z vsemi proti 2 glasovoma.

Poverjenik se nato zahvali članom odbora Mladinske Matice za njih delo, kar spravi me skupščina z odobravanjem.

Soglasno je bil sprejet predlog, da predlaga odbor Mladinske Matice pred izdajo publikacije v pregled poverjenstvu.

Zanimivo, da za mnoge šole porazno je bilo poročilo o »Našem rodu«, ki ga je podal urednik Ribičič.

LISTEK.

Učiteljski pevski zbor v Novem mestu.

Lepa dolenska metropola in bližajoča se pokrajinska skupščina sta se oklenili tudi sre naših pevk in pevcev, ki so se zbrali v dneh od 14. do 18. julija na pevskem tečaju v gostoljubni Glasbeni Matici, da se pripravijo za nastop pred svojimi tovarišicami in tovariši v Novem mestu. V najlepših dneh počitnic so se po šest ur dnevno vadili, da se oddolže svojim tovarišicam in tovarišem za skrb in ljubezen do pevskega zbora.

19. julija popoldne je prispel zbor v Novo mesto. Zborujoče učiteljstvo, zastavljeno in gostoljubni meščani so bili praznično razpoloženi. Dobra agitacija novomeških tovarišic in tovarišev je napolnila lepo in akustično dvorano nove šole s poslušalstvom najrazličnejših stanov in slojev do zadnjega kotička. Koncert je otvoril profesor gospod E. Adamič z uvodnim predavanjem, v katerem je očrtal v kratkih potezih posamezne skladbe koncerta. Pevski zbor pa je podal pod vodstvom profesorja gospoda

Od 938 šol v banovini je 331 šol, ki ga skoro ne poznajo, a med njimi 154 šol, ki ga niso naročile niti ene številke. K pisanemu poročilu doda nekaj prav umestnih osebnih pripomb.

V debati je tov. Gačnik grajal »Naš rod«, tov. Polak Marija zelo hvalila, govorila je še ena tovarišica, končno tudi poverjenik. Tov. Ribičič je dobro zavrnil kritike-teoretične, a poverjenikovo zahvalo za izborni uredniški list je sprejelo učiteljstvo z burnim aplavzom.

6. Na vrsto je prišel odsek za nadaljevalno šolstvo. Poročevalca sta bila Verk Miloš za kmetijsko-nadaljevalno, Grčar Viktor za obrtno in trgovsko, nadaljevalno šolstvo.

Odsedkovski predlogi, med katerimi je tudi predlog glede članstva pri Kmetijskih družbi, so bili sprejeti in po kratki debati sestavljen stalni odsek.

Posebno poročilo tov. Grčarja o obrtnem in trgovskem nadaljevalnem šolstvu je bilo strokovno na višku in bilo z odobravanjem sprejeto. V splošni odsek za poklicno šolstvo vstopijo kot idejni zastopniki tov. poverjenik, Grčar Viktor in Mencin Rudolf.

7. O delu narodno-izobraževalnega odseka je poročala tov. Celnar Ana.

Predlogi so bili sprejeti. Člane v odsek za samoizobrazbo učiteljstva bo nominiralo poverjenstvo.

8. Ravno tako je delegacija sprejela poročilo odseka za obmejno šolstvo. Tu je tov. Peternel stavil svoj poseben predlog glede nacionalnih razmer v Prekmurju, ki pa je zbudil precejšnjo debato, v kateri so bile poverjenikove in Grčarjeve pripombe časovno in stvarno zelo umestne.

Sprejet je bil odsekovi predlog.

9. Slednjič je tovariš Horvatič podal še poročilo pevskega odseka. Soglasno je bil sprejet njegov predlog glede pevskega zbora UJU, ki je do prihodnjega delegacijskega zborovanja v likvidaciji in postane nato poseben odsek organizacije z rednimi prispevki zanj.

Sklepno opozarja tovariš poverjenik, da smo pri šolsko-upravnem odseku pozabili na pravilnik in poslovnik, ki pa se sprejme soglasno.

S tem je bilo absolvirano tajnikovo poročilo in ga je poverjenik na glasovanje.

Sprejeto z vsemi proti 1 glasu. Zaključena je bila s tem tudi debata o blagajniškem poročilu.

Resolucija.

Strokovni tajnik Kobal poroča o sklepu dveh odsekov glede primernih korakov v svrhu izboljšanja našega materialnega položaja. Čita resolucijo.

K temu govore še tov. Šestan, Lampret in Dimnik.

Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Zaključek.

S tem je bil dnevi red izrpan. Poverjenik zaključil ob 14. uri plodonosno skupščino z zahvalo vsem udeležencem in se priskreno zahvali tudi Novomeščanom kakor vrlemu učiteljstvu, posebno njegovemu predsedniku Viktorju Pirnatu za vse, kar so storili pred in za čas zasedanja naše skupščine.

Izleti.

Popoldne je večina učiteljstva odšla na Grm, kjer si je pod strokovnim vodstvom ogledala šolo in njeno gospodarstvo in bila po g. načelniku kmetijskega oddelka inž. Podgorniku izborna postrežena z jedjo in pijačo.

Prekmalu je prišel čas odhoda za one, ki so odhajali že v nedeljo domov.

V Novem mestu ostali udeleženci(ke) so pa napravili v ponedeljek sijajni uspehi izlet z avtobusom v kartuzijanski samostan v Pletterju. Na povratku so obiskali toplice v Šmarjeti.

Razpršili smo se širom domovine, utisi jubilejne skupščine pa ostajajo v nas in nas krepe v nadi, da smo srečno prišli mimo Seile in Karibde medsebojnih sporov na odprti ocean pozitivnega dela za gospodarski in nacionalni dvig naše lepe domovine, našega šolstva in naroda.

Udruženje jugoslovanskega učiteljstva — poverjenstvo Ljubljana, 28. julija 1930,

Andrej Skulj,
poverjenik.

Jos. Kobal,
tajnik.

Srečka Kumra Adamičeve: Vragovo nevesto, Po vodi plava, Kaj pa delajo ptičke in močni Potkan ples; Lajovčeve Kroparje, Pa stiške in Medveda z medom; Kogojce Vrabce in strašilo; Svatovski pesmi Boris Papandopula-Pečiča s sopranskim solom; Hubadov narodni Potkan ples ter Mokranjčevega Kozarja in rukovet (Biljano). Mnogočnost in pestrost programa sta bili nagrajeni z mogočnimi aplavzi, posebno »ta pi kasta in lisasta« bodisi Adamičeva ali Hubadova v njunih Potkanjih plesih sta zanečtili med poslušalstvom mnogo veselega razpoloženja, ker jih je moral zbor ponavljati. Med odmorom je pozdravil zbor predsednik novomeškega učiteljskega društva tovariš Pirnat, poudarjajoč, da so slava, čast in uspehi zbora slava, čast in uspehi vsega učiteljstva ter izročil pevovodji in solistini gospodični Anici Mezetovi krasna šopka.

Učiteljski pevski zbor je izpolnil svojo nalogo, pridobil si srca svojih tovarišev in tovarišic ter Novomeščanov. Naša naloga pa je, podpirati svoj zbor z vsemi sredstvi, da bo postal mogočen in slaven, kajti njegova slava je naša slava, njegova čast je naša čast in njegovi uspehi so naši uspehi! Torej tovarišice in tovariši na delo za naš pevski zbor!

—nik.

Sklepi pokrajinske skupščine.

Sklepi z ozirom na predloge šolsko-upravnega odseka.

(Poročevalec tov. Pavel Herbst.)

1. a Razsodišče: Izvršujoč sklep dopoldanskega delegacijskega zborovanja z dne 19. julija 1930. predlaga odsek priloženi poslovnik:

1. b) Člani razsodišča: Mavrič Karl, Požar Vladimir, Grčar Viktor, Polak Janko, Vode Angela; namestniki: Pinterič Drago, Kopač Leopold, Pleškovič Rudolf, Kržišnik Alojzij (Preska), Celnarjeva Anka.

II. Predlogi k pravilniku zakona o narodnih šolah. 1. Stanovanje za oženjenega učitelja brez otrok obsegaj najmanj 2 sobi, stanovanje za oženjenega učitelja z otroci obsegaj najmanj 3 sobe poleg vseh drugih pritliklin.

Pri vseh novih stavbah mora biti kopalnica (ne pa po možnosti).

2. Glede upraviteljskih doklad naj obvešča predlog tovariša Dimnika predloženega komisiji v Beogradu.

3. Ker je izšla naredba, ki določa, da se bodo odslej vršili usposobljenostni izpiti samo enkrat letno, bodo s tem oškodovane učne osebe, ki niso mogle biti nastavljene v takem času, da bi imele do dneva izpita predpisano dobo prakse. Zaradi tega se poziva poverjenstvo UJU v Ljubljani, naj po možnosti izposluje, da se bo takim učnim osebam spregledala vsaj doba do 2 mesecev.

III. Ker večina občin še ni izplačala učiteljstvu dolžne stanarine in ker je slednjemu pod častjo prosjati zanj po občinskih pisarnah, je v interesu ugleda šole in vzgoje ljudstva, da pobira občinsko stanarino z drugimi davki banovina in da jo učiteljstvo prejema anticipatno s plačo vred.

IV. Izpraznjena učiteljska mesta naj se objavijo pravčasno in to vsako četrtnje.

V. a) Glede izboljšanja materialnega položaja učiteljstva naj redaksijski odbor tovarišev: Dimnika, Šestana in Požarja sestavi primerno resolucijo.

b) Letošnja glavna skupščina v Beogradu naj se vrši s posebnim poudarkom za izboljšanje našega gnetnega položaja.

c) Ker je materialno vprašanje učiteljstva še vedno najbolj pereče, se nalaga vodstvu organizacije v dolžnost, da ga ima stalno na dnevnem redu, dokler se nam isto ne izboljša.

VI. Želimo kritike, ki nam je dobrodošla, če je konstruktivna. Zalibog se pa v naših opozicijskih vrstah vse česče pojavlja nemogoča taktika, ki se kaj rada udeležuje povsem negativno — z abstinenco. To pa je nezdrav pojav, ki meče čudno luč v prvi vrsti na abstinente same, pa tudi na njihove mandatarje, ako soglašajo s takim uveljavljanjem njihovih nazorov in teženj.

VII. Odlok glede prepovedi poučevanja otrok osnovne šole v izvenšolskem času naj se ukine.

VIII. Organizacija naj posreduje pri eventualnih odtegljajih na merodajnem mestu, da se isti izvrše v več obrokih.

IX. Osnuje naj se odsek za zbiranje zgodovinskega gradiva osnovnega šolstva za izdajo tozadevne publikacije.

Poverjenstvo naj po svojem preudarku izbere v ta odsek strokovnjake za Ljubljano in Maribor.

Sklepi z ozirom na predloge odseka za stanovski in pedagoški tisk ter pravila. (Poročevalec tov. Dušan Šestan.)

I. Na podlagi predlogov učiteljskih društev in tajnikovega poročila je zavzel odsek sledeče stališče glede urejevanja »Popotnika«.

1. Odobravamo sklepe poverjenstva glede sistiranja osporjenih člankov v »Popotniku«.

2. Soglasno odobravamo predlog širjega sveta, da je urednik »Popotnika« avtonomen v toliko, v kolikor se tiče smernic, ki jih ima list »Popotnik«. Dolžnost poverjenstva pa je, da varuje načela organizacije in čast včlanjenih tovarišev.

3. Odsek vzame soglasno na znanje odstop uredniškega odbora in predlaga skupščini, da se vsem članom odbora izreče zahvala za njih trud.

4. Odsek smatra, da uredništvu konzorcij ni potreben, zato predlaga skupščina kot edinega urednika oblastnega šolskega nadzornika v pok. tov. Matijo Senkoviča, ker odobrava njegov delovni program, ki je bil objavljen v zadnji številki »Popotnika« I. l.

Samostojen predlog oblastnega šolskega nadzornika v pok. tov. M. Senkoviča, ki se glasi:

»Sedanj list »Popotnik« naj se z upravnim letom 1930/31. razširi s »Posvetovalnico za rokotvorni pouk« kot posebno prilogo, ki naj izhaja kvečjemu na polovici tiskovne pole in ki jo naj ureja poseben urednik-strokovnjak — si je odsek osvojil in predlaga skupščini, da prične v »Popotniku« izhajati kot poseben oddelek v okviru sedanjega obsega (2 tiskani poli) »Posvetovalnica za rokotvorni pouk«.

Zato naj skupščina pooblasti ožji in širji svet, da skušata najti potrebna materialna sredstva za urejevanje te »Posvetovalnice za rokotvorni pouk«.

Obenem naj pooblasti skupščina ožji in širji svet, da razmislijata o možnosti izhajanja »Posvetovalnice za rokotvorni pouk« kot posebne priloge k »Popotniku«, ki bi naj izhajala na 1/2 tiskane pole ter imela poseben urednika-strokovnjaka.

II. Z ozirom na tajniško poročilo glede »Učiteljskega Tovariša« in »Prosvete« predlaga odsek sledeče:

1. Skupščina naj sistira sklep lanske delegacije glede uredniškega konzorcija, ker je izkustvo pokazalo, da je konzorcij oviral urejevanje »Učiteljskega Tovariša«. Na mesto konzor-

cija naj se pritegne k urejevanju »Učiteljskega Tovariša« eksekutiva in v Ljubljani stanujoči člani ožjega sveta.

2. Skupščina smatra uredniško vprašanje »Učiteljskega Tovariša« za rešeno.

3. Skupščina naj ponovno sklene izdajanje »Prosvete«, ki naj služi predvsem pospeševanju kmetijske in gospodinske nadaljevalnega šolstva ter obče izvenšolskega prostetnega dela. Izvolitev urednika naj se prepusti ožjemu in širjemu svetu.

4. Skupščina predlaga ožjemu in širjemu svetu, da najde sredstva za honorarje do pisov v »Učiteljskem Tovarišu« in »Prosveti«. Organizacijske objave se ne honorirajo.

Pravila.

Na projekt pravil UJU, ki ga je sestavil glavni odbor na seji dne 16. in 17. aprila t. l. predlaga odsek skupščini sledeče:

1. Čl. 2. glede sekcij naj se odobri v celoti.

2. V čl. 3. a) — 2 vrsta naj se vnese poleg narodnega tudi »državnega edinstva«.

3. Izvršni odbor UJU naj tvori samo funkcionariji UJU in predsedniki sekcij. Plenarne seje naj se vršijo enkrat v mesecu.

4. Naročitev na »Narodno Prosveto« in »Učiteljskega« naj bo obvezna za one sekcije UJU, ki nimajo lastnega stanovskega, oziroma pedagoškega glasila. Vsa društva pa so obvezna, da naročajo po en izvod »Narodne Prosvete« in »Učiteljskega«.

5. Skupščina naj da poverjenstvu in delegatom polno moč, da na državni skupščini eventualno spremenijo stališče, če bi to bilo potrebno. Poverjenik naj v takih slučajih skliče delegate k posvetovanju in jih obvešča o eventualnih takih potrebah.

Tov. Šestana naj poveri skupščini, da izdela za državno skupščino referat glede podrobnih izpreminjalnih predlogov na podlagi društvenih predlogov.

Sklepi z ozirom na predloge odseka za mladinski tisk.

(Poročevalec tov. Franc Ločniškar.)

1. Sklene se združitev Mladinske Matice in »Našega roda«, če bosta poverjenstvo in odbor Mladinske Matice uvidela, da je mogoče izdajati za 20 Din letne naročnine 8 števil »Našega roda« po 36 strani in 4 knjige Mladinske Matice v sedanjem obsegu.

2. Mladinska Matica dobi svoj čekovni račun.

3. Poslovna doba Mladinske Matice se krije s poslovno dobo poverjenstva.

4. Uredniki Mladinske Matice in »Našega roda« se izvolijo na vsakoletni pokrajinski skupščini. Za urednika »Našemu rodu« se izvoli tov. Ribičič.

5. Pravilnik Mladinske Matice se začasno odobri brez člena 7. in se naroča poverjenstvu, da predloži ožjemu in širjemu svetu prenovljen pravilnik, ki ga odobri prihodnja skupščina.

6. Publikacije Mladinske Matice se morajo pred natiskom izročiti v pregled poverjenstvu.

Sklepi z ozirom na predloge odseka za narodno izobraževanje.

(Poročevalec tov. A. Celnarjeva.)

1. sklep: Glede delovanja osrednjega izobraževalnega odbora — je odsek za narodno izobražbo soglasno zavzel sledeče stališče: Izjava o odstopu tovarišev: dr. Žgeč, Osterc, Vrane — se prečita na skupščini. Ker odseku za razne trditve v izjavi nikdo ni prinesel nobenega dokaznega materiala — naj se zadeva predloži stanovskemu razsodišču, ako to zahteva poverjenstvo ali pa tovariši, ki so podpisali izjavo.

2. Ker odbor OIO ni popoln, naj vodstvo poverjenstva nominira nove člane v ta odsek in jih predloži ožjemu in širjemu svetu v potrditev.

3. Naloga odseka bi bila predvsem organiziranje raznih teoretičnih in praktičnih tečajev, ki bi imeli namen usposobiti učiteljstvo za delo med narodom in pospeševati njegovo stanovsko izobrazbo.

Ti tečaji naj ne padejo v breme učiteljstva in ne organizacije, temveč naj jih finansira državna uprava. Gmotno dobro podprto učiteljstvo, ki bo vsestransko neodvisno, bo lahko uspešno delovalo med ljudstvom. Odsek naj tudi zbira statistične podatke o kulturnem udejstvovanju učiteljstva.

4. Predlog ljutomerskega učiteljskega društva je bil likvidiran z debato v »Tovarišu«.

Sklepi z ozirom na predloge odseka za kmetijsko in gospodinsko nadaljevalno šolstvo.

(Poročevalec tov. Miloš Verk.)

I. Uspehi na obstoječih 48 gospodinskih in 53 kmetjsko nadaljevalnih šolah Dravske banovine, ki jih je posečalo 621 mladenec in 1013 kmetjskih mož in fantov, so pokazali, da sloni to šolstvo na tako zdravi podlagi, da mu je nadaljnji razmah popolnoma zagotovljen. Vsled tega uvideva učiteljstvo Dravske banovine veliko potrebo po stanovskem izobraževanju najširših plasti našega kmetjskega ljudstva in se bo posvetilo temu delu z vso vmo.

II. Da se omogoči učiteljstvu ustanavljanje nadaljnjih gospodinskih in kmetjsko nadaljevalnih šol, pozivamo poverjenstvo, da izposluje pri pristojni oblasti, da se vršijo še letos potrebni tečaji in se razpišejo pravčasno.

III. Kot idejne delavce izvoli skupščina v ta odsek tovariše: Skulj, Grčarja Viktorja, Muska in Verka, občestvo kmetjskih in gospodinskih nadaljevalnih šol pa odposlje, odnosno kooptira v to odsek 4 tovariše(ice).

IV. V prihodnje tajniško poročilo o delovanju poverjenstva se vnese statistika nadaljevalnega šolstva.